

особи без юридичної освіти, тому для оформлення протоколу затримання викликається адміністративно-оперативна група, що вимагає певного часу. Водночас відповідно до вимог ст. 278 КПК України не пізніше двадцяти чотирьох годин з моменту затримання особи їй має бути вже вручене письмове повідомлення про підозру слідчим чи прокурором.

Поява такої проблеми пов'язана також із втратою ДПСУ статусу органу дізнання у сфері кримінального судочинства. Адже раніше у разі затримання особи, що підозрюється у вчиненні злочину, існувала можливість прибуття дізнавально-оперативної групи, до складу якої входили штатні дізнавачі органів охорони державного кордону, компетентні у сфері кримінального судочинства.

Таким чином, прийняття КПК України остаточно так і не вирішило усіх проблемних питань, пов'язаних із затриманням підозрюваного у вчиненні злочину. Зокрема, необхідно законодавчо врегулювати поняття уповноважених службових осіб і визначити, хто до таких осіб належить. Також доцільно було б вирішити питання щодо надання тим органам, які в ході здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності можуть виявляти і кримінальні правопорушення, певної самостійності у сфері кримінального судочинства.

ПРАВА СУБ'ЄКТІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Фіцак Ю.В., курсант ФПФПС ННПФПСКМ НАВС

Науковий керівник: к.ю.н., старший викладач кафедри досудового розслідування ННПФПСКМ НАВС Терещенко Ю.В.

Питання прав, свобод людини і громадянина почали обговорювати ще в ідеї про природні права, що виникла ще за часів Стародавньої Греції.

На даному етапі розвитку сучасного суспільства права, свободи людини і громадянина закріплює основний закон держави. В статті 3 Конституції України офіційно проголошено, що «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю».

Права, свободи людини і громадянина – це правові можливості (надбання), необхідні для існування та розвитку особи, які визнаються невід'ємними, мають бути загальними і рівними для кожного, забезпечуватись і захищатись державою в обсязі міжнародних стандартів.

Вперше в українській юридичній науці проблематика прав людини, їх характерні ознаки та класифікації були досліджені П.М. Рабіновичем.

Права людини - це її можливість діяти певним чином для того, щоб забезпечити своє нормальне існування» розвиток і задоволення власних потреб.

Також Конституція України закріплює систему прав, свобод і обов'язків, яку можна поділити на особисті (природні, громадянські), політичні, соціальні, економічні, культурні, екологічні та сімейні права і обов'язки.

Гарантії прав людини конституційно закріплені в статтях 40, 55-63.

З прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПК) постало багато суперечностей та дискусій щодо звуження змісту та обсягу вже існуючих прав і свобод, які суперечать Конституції України.

Відповідно до положень ст. 63 Конституції України особа (підозрюваний, обвинувачений, підсудний, свідок, потерпілий) не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом.

Стаття 18 чинного КПК закріплює положення, згідно з яким жодна особа не може бути примушена визнати свою винуватість у вчиненні кримінального правопорушення або примушена давати пояснення, показання, які можуть стати підставою для підозри, обвинувачення у вчиненні нею кримінального правопорушення.

Кожна особа має право не говорити нічого з приводу підозри чи обвинувачення проти неї, у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання, а також бути негайно повідомленою про ці права.

Жодна особа не може бути примушена давати пояснення, показання, які можуть стати підставою для підозри, обвинувачення у вчиненні її близькими родичами чи членами її сім'ї кримінального правопорушення.

Відповідно з положенням Кримінального кодексу України не підлягає кримінальній відповідальності особа за відмову давати показання під час провадження досудового розслідування або в суді щодо себе, а також членів її сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом.

Звільнення допитуваного учасника кримінального судочинства від самозвинувачення виражається в його праві відмовитися відповідати на запитання, що викривають його у вчиненні злочину.

Розглядаючи право не свідчити проти себе, Європейський суд з прав людини (далі - ЄСПЛ) неодноразово вказував, що право не відповідати на запитання і не давати свідчень проти самого себе не можна тлумачити як таке, що надає загального імунітету (щодо дій, мотивом яких є бажання уникнути розслідування). У справі «Ван Вондел проти Нідерландів» від 23 березня 2006 р. ЄСПЛ було зазначено, що право не свідчити проти самого себе насамперед стосується поваги до виявленої волі обвинуваченого не відповідати на запитання, пов'язані з кримінальним провадженням стосовно нього та використаням у кримінальному переслідуванні відомостей, здобутих під примусом.

Також важливим аспектом є те, що про право особи не говорити нічого з приводу підозри чи обвинувачення проти неї повинно бути своєчасно та в повному обсязі роз'яснено уповноваженими особами на будь-якій зі стадій кримінального провадження.

Також відповідно до ч. 2 ст. 193 КПК слідчий суддя, суд, до якого прибув або доставлений підозрюваний, обвинувачений для участі у розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу, зобов'язаний роз'яснити його право відмовитися давати пояснення, показання з приводу підозри або обвинувачення. Адже при порушенні даних норм такі показання не можуть бути визнані допустимими доказами у кримінальному провадженні.

При цьому, свідок попереджається про кримінальну відповідальність за відмову давати показання і за давання завідомо неправдивих показань, а потерпілий - за давання завідомо неправдивих показань, а от підозрюваний чи обвинувачений не попереджаються про кримінальну відповідальність з приводу відмови давати показання чи за давання завідомо неправдивих показань. Отже, особа свідомо надає неправдиві показання і не несе ніякої відповідальності перед законом. Тобто підозрюваному чи обвинуваченому надається право говорити не правду під час проведення слідчих (розшукових) дій за його участю.

На нашу думку це «вельможне» право підозрюваного чи обвинуваченого є несправедливим хоча б з моральної точки зору. По-перше, потерпілий, який зазнав майнової, фізичної або моральної шкоди попереджається про кримінальну відповідальність за давання завідомо неправдивих показань, а особа, яка завдала цю шкоду - ні. По-друге, підозрюваний чи обвинувачений можуть зловживати подібними нормами, даючи неправдиві показання, свідомо розуміючи, що відповідальності ніякої за подібні дії не понесуть. Що значно ускладнює розслідування кримінальних правопорушень.

ЗАХИСТ ПРАВ ОСІБ НА ТАЄМНИЦЮ ЛИСТУВАННЯ, ТЕЛЕФОННИХ РОЗМОВ, ТЕЛЕГРАФНОЇ ТА ІНШОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІ ТА МОЖЛИВІСТЬ ЙОГО ОБМЕЖЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Ткачук А.К., студент магістратури ННПП НАВС

Науковий керівник: д.ю.н., доцент, завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін ННПП НАВС Горбачевський В.Я.

Таємниця листування як правовий принцип, покликана забезпечувати підтримку соціальних контактів – сімейних, дружніх і ділових відносин, охороняти інтимні та інші особисті сторони життя громадян, бути умовою